

Keramisch Museum Goedewaagen

Museum-editie van de Gouds Groene '1853'-pijp

In opdracht van de Nederlandse Federatie voor Pijprokers maakte het researchteam van Keramisch Museum Goedewaagen ten behoeve van de derde viering van 'De Smaeck van Oirschot' tachtig Gouds Groen gedecoreerde pijpen. Deze editie – de derde sinds april 2014 – ontstond als een vorm van 'industriële archeologie'.

Goedewaagen's pijpen- en aardewerkfabrieken blijken als enige van de meer dan 150 keramiekkabrieken en fabriekjes die Gouda ooit telde, de laboratoriumdocumentatie van weleer bewaard te hebben.

Chemicus en keramiekverzamelaar Bert-Jan Baas vond het recept voor het in Gouda zo massaal gebruikte 'Gouds Groen' terug. Op schrale klei werd een decoratie aangebracht waarvoor vermalen koper en looderts (galeniet) in de juiste verhouding het glazuur opleverden. Met vanuit New Mexico geïmporteerde grondstoffen bereiden Bert-Jan Baas en keramiste Anneke Lutz uit het Groningse Mussel het glazuur. Anneke Lutz, lid ook van het rondleiders-team van het museum, heeft de pijpen in haar eigen oven gestookt. In deze editie is het kopergroen en loodzwart nadrukkelijk af te lezen.

Laatste fase van de productie is het aflakken van de mondstukken. Dit gebeurde in het magazijn van de aardewerkfabriek Royal Goedewaagen, die sinds 1974 geheel in het Drentse Nieuw Buinen gevestigd is. De Gouds Groene pijp kreeg de bijnaam '1853'-pijp. Dit is een verwijzing naar de historische samenvoeging in 1853 van de pijpenmakerij van Pieter Goedewaagen en de pottenbakkerij van De Star die op 14 mei 1612 in Gouda gesticht werd. Die fusie leidde tot de uiteindelijke groei van Goedewaagen tot één van Europa's grootste fabrikanten van kleipijpen. De honderden Goudse pijpenmakerijen mochten namelijk wegens het brandrisico niet zelf hun pijpen stoken. Dat moest bij een pottenbakker gebeuren, aan wie het werken met vuur wel toevertrouwd werd. Door de aankoop kon Goedewaagen op een veel grotere schaal haar veel gevraagde pijpen gaan stoken.

De museum-editie van de Gouds Groene pijp is exclusief vervaardigd voor de NFP. Nadere inlichtingen bij www.pijprokers.nl.

Gouds Groen geglazuurde pijpen door Anneke Lutz

Goedewaagen-Lakpunten in productie voor Nederlandse Federatie voor Pijprokers en Gouds Groene pijpen, met afgelakte mondstukken

Proef I. 29 Maart.
1000 Gr. looderts } in een
200 Gr. schrale klei } smelthuis.
Daarna toegevoegd 200 Gr.
schrale klei (dit kon te zien of
het lood daar beter te laten is)
Hier bij gevoegd
100 Gr. Perimsteen
25 Gr. Ijzrooxyde.
10 Gr. B. drase.
Resultaat:
Maasoo, 5 kilo v. elc. naar Bultje
N. Breubelen. Nieuwe modellen.
638. } groter.
343. }

Goedewaagen's klei- en glazuurrecept van 29 maart 1921 voor Gouds Groen gebruiksaardewerk; Goedewaagen werkte controleerbaar al in 1912 met deze receptuur.